

Rok 1989 očima Státní bezpečnosti - výhrůžky bombami

23.3.2024 - Milan Bárta | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

V letech 1986-1989 došlo v Československu k výbuchům bomb v Českých Budějovicích, Plzni, Pelhřimově a naposledy v únoru 1989 v Ústí nad Labem. I proto brala Státní bezpečnost velmi vážně možnosti dalších útoků.

Anonymní varování, převážně telefonická, spíše výjimečné písemná, docházela na nejrůznější místa po celý rok 1989, včetně listopadu i prosince. Záznamy Státní bezpečnosti uvádějí téměř každý den minimálně jedno varování, nezřídka jich bylo i několik. Přicházela z celé republiky, nešlo o skupiny, ale o akce jednotlivců, kteří mezi sebou neměli žádné spojení. Například 15. března, přibližně pět týdnů po prvním útoku v roce 1989, byla hlášena další bomba v budově národního výboru v Ústí nad Labem. Někdy byla varování podmíněna požadavky. Anonymní dopis z 28. března vyhrožoval restauraci v Rožnově pod Radhoštěm, že pokud se tam do měsíce nezlepší situace, „umístí anonym v restauraci nálož, která objekt zboří“.

„Na celém území ČSSR byly zaznamenány tři výhrůžné anonymní telefonáty“

Všechny zprávy byly bezodkladně prověřovány, žádné výbušné zařízení se však nepodařilo nikdy najít. Bomby měly být umístěny na nejrůznějších veřejných místech, v nemocnicích, továrnách, školách, obchodních domech, ale i v Národním divadle, na letišti v Praze-Ruzyni, autoškole, u budovy rozhlasu na Vinohradech nebo u stanice SNB. Jen výjimečně mělo jít o útoky na soukromé domy. Pachatele se podařilo dohledat v malé části případů, často – zejména pokud se jednalo o údajné bomby ve školách – se jednalo o děti, jindy o mladistvé, případně tak lidé učinili v opilosti. V jednom případě byl dohledán i invalida, který volal z domova důchodců. Prohlídky objektů probíhaly zpravidla bez vyklízení a omezení provozu, jen občas – především opět ve školách – byla na nějakou dobu přerušena výuka a budovy vyklizeny.

Zjištění pachatelé byli stíháni podle § 199 trestního zákona pro šíření poplašné zprávy, za což hrozilo odnětí svobody ve výši až šest měsíců nepodmíněně, případně podle § 209 poškozování cizích práv, kde hrozil i několikaletý trest. Většina zpráv ovšem končila stejně: slovy, že „po pachatelích se pátrá“.

Každá zpravodajská služba představuje důležitý zdroj informací. Také ministerstvo vnitra v komunistickém Československu – především prostřednictvím státobezpečnostních složek – podávalo stranickým i státním (v tomto pořadí) funkcionářům informace, které nemohli získat jinými cestami. V podstatě šlo o informování o potencionálních nebezpečích jak zpoza hranic, tak uvnitř státu, i o jakýsi monitoring veřejného mínění. K tomu, aby mohly být zpracovávány souhrnné zprávy, musel být v rámci resortu vybudován informační systém, který by zpracovával informace postupně od nejnižších organizačních složek po centrálu a zpět. Hlavní zdroj informací o situaci v Československu přicházel ze Státní bezpečnosti, a to prostřednictvím analytického odboru II. správy Sboru národní bezpečnosti (SNB). Ten soustřeďoval poznatky získané na centrální i regionální úrovni vlastní operativní činností, tajným sledováním, nasazováním operativní techniky a zejména prostřednictvím tajných spolupracovníků. Na počátku roku 1989 byly každodenně zpracovávány tzv. denní informace, shrnující nejdůležitější události ze státobezpečnostního hlediska.

Připravil MILAN BÁRTA

Související:

- První díl seriálu Rok 1989 očima Státní bezpečnosti – Lidové milice do zbraně!
- Druhý díl seriálu Rok 1989 očima Státní bezpečnosti – brutální zákroky a 1400 zadržených
- Třetí díl seriálu Rok 1989 očima Státní bezpečnosti – výbuch v Ústí nad Labem
- Čtvrtý díl seriálu Rok 1989 očima Státní bezpečnosti – soud s Václavem Havlem

<https://www.ustrcr.cz/rok-1989-ocima-statni-bezpecnosti-vyhruzky-bombami>